

РОЗДІЛ 5. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

МОЖЛИВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Гриньова М.В., Коваль А.А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

За останні роки відбулось значне погіршення здоров'я молоді взагалі і школярів зокрема. Саме тому, в сучасних умовах, великого значення набуває проблема збереження та формування здоров'я молоді.

Здоров'я школярів залежить від багатьох факторів: спадковість, стан навколишнього середовища, можливості системи охорони здоров'я, але найбільш важливими є фактори, які визначають спосіб життя дитини (умови навчання, харчування, режиму праці та відпочинку, рухова активність тощо). Саме завдяки цим факторам можливе збереження здоров'я або його втрата, але саме від вчителя, від ступеня сформованості його здоров'язбережувальної компетенції залежить формування мотивації до збереження здоров'я в учнів і, в підсумку, самого здоров'я дітей.

Під поняттям здоров'язбережувальні компетенції розуміється комплекс знань, умінь, ставлень та цінностей, які спрямовані на збереження й укріплення здоров'я як свого так і оточуючих, на уроках та у позаурочній діяльності [3].

Для формування здоров'язбережувальної компетентності студент повинен знати: теоретико-методичні основи власного здоров'язбереження; про необхідність саморозвитку та самовдосконалення власної культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації; вирішальну роль особистого способу життя в збереженні здоров'я; основи профілактики професійних захворювань, здоров'язбережувальні технології та оздоровчі заходи; про вплив стресу на стан здоров'я людини та способи профілактики цих впливів стресу на здоров'я; про цінність здоров'я (орієнтованість на здоров'язбереження); про важливість виховання морально-вольових якостей для саморозвитку та самовиховання; про працездатність свого організму; основи саморегуляції власного стану; вирішальну роль психологічного комфорту для власного здоров'язбереження; про стан свого фізичного здоров'я; про методи та заходи розвитку власних фізичних якостей; про важливість підтримання активного фізичного стану для здоров'язбереження [1].

Студент повинен вміти: розробляти індивідуальну оздоровчу систему та організовувати щоденну самостійну здоров'язбережувальну діяльність; самовдосконалювати власну культуру здоров'язбереження через поглиблення відповідних знань; вести здоровий спосіб життя; виконувати комплекси вправ з профілактики професійних захворювань; контролювати рівень власної тривожності, адекватно реагувати на вчинки оточуючих, у різноманітних життєвих ситуаціях; формувати ціннісні настанови на здоров'язбереження; використовувати морально-вольових якості для фізичного та духовного вдосконалення; розвивати власну працезда-

тність; саморегулювати власний стан, емоційну усталеність; створювати психологічно комфортні ситуації, вміти регулювати соціальні відносини під час навчання; об'єктивно оцінювати стан свого фізичного здоров'я, володіти методиками самоконтролю, самооцінки стану здоров'я, самокорекції способу життя; розвивати свої фізичні якості; самостійно підтримувати фізичну активність [1].

Формування здоров'язбережувальної компетенції у дітей можна проводити за допомогою здоров'язбережувальних технологій — це такі технології, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці учнів у школі та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог), відповідності навчального та фізичного навантаження можливостям дитини. [2].

Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя біології проходить, як під час занять із дисциплін анатомо-фізіологічного напрямку (гістологія і ембріологія, анатомія людини, фізіологія людини, вікова фізіологія), так і під час занять з дисциплін валеологічно-медичного напрямку: основи здорового способу життя, гігієна, валеологія, основи медичних знань та інші, які дозволяють студентам перейти від розуміння фундаментальних основ фізіології людини до практичного застосування цих знань і, в подальшому, передати їх школярам.

Література

1. Башавець Н.А. Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього фахівця як основа його культури / Н.А. Башавець // "Наука і освіта. — 2014 — №1-2. — С.120–123.
2. Ващенко О. здоров'язберігаючі технології в загальноосвітніх навчальних закладах / О. Ващенко, С. Свириденко// Директор школи. — 2006. — №20. — С. 12–15.
3. Тевкун В.В. Здоров'язбережувальні компетенції – основа професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури [Електронний ресурс] // Режим доступу до статті http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/VchdpuP_2014_115_60.pdf

ВИКОРИСТАННЯ ФІТОЦЕНОЗІВ ШИРОКОЛИСТЯНОГО ЛІСУ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ, РОЗДІЛУ «РОСЛИНИ»

Гапон С.В., Сагайдак В.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Озброєння учнів ґрунтовними знаннями з біології, прищеплення їм практичних умінь і навичок буде значно ефективнішим при використанні живих біологічних об'єктів, ознайомленні з ними в місцях їхнього існування. Де, як не в лісі, чи на луках можна найкраще ознайомитися з особливостями будови рослинного організму, показати взаємозв'язки організмів в екосистемах. Цей процес здійснюється шляхом екскурсій, ботанічних прогулянок, відвідування міні-екологічних стежок на території школи, тощо. Результативність такого спілкування учнів з природою